

Grondlegger Michael Osmundson in Californië vertelt over het ProCross-concept

'Zuivelwereld staart zich blind op volumes'

BERT HARTMAN

Steeds meer melkveehouders kiezen in hun fokprogramma's voor het inkruisen van andere rassen om de veestapel met overwegend Holsteinkoeien robuuster, gezonder en ook productiever te maken. Michael Osmundson in Californië is de grondlegger van het ProCross-concept: een rotatiekruising met Holstein, Montbéliarde en Zweeds Roodbont.

ACHTERGROND

In het kantoor van Creative Genetics in Oakdale, de Cowboy Capital of the World, zit directeur Osmundson er ontspannen bij. Lachend zegt de fokkerijspecialist het bijzonder te waarderen zijn verhaal te mogen doen, omdat lang niet iedereen het wil horen.

'De Holstein is voor velen een heilige koe. Onaantastbaar. Met als gevolg dat veel veehouders blind zijn voor de dalende lijn die het ras heeft ingezet. Door goede eigenschappen van andere rassen te benutten, hebben we een kentering ingezet.'

Osmundson is van jongs af aan geïnteresseerd in de rundveefokkerij. Als vijfjarige zoon van een vleesveehouder kreeg hij thuis de zorg over de drie Holsteins die puur voor eigen gebruik werden gemolken.

'Ik nam dat heel serieus en wilde er alles over weten. Voor mijn achte verjaardag heb ik misschien wel het gekste cadeau gevraagd dat op die leeftijd is te bedenken: een veertigjarig abonnement op het vakblad Hoard's Dairyman.'

Sindsdien spelt Osmundson nog steeds elke publicatie over succesvolle stieren, melkkoeien, fokkers en fokprogramma's. Aan de massieve vergadertafel diept hij met het grootste gemak tot verbeelding sprekende feiten en cijfers op.

'Enkele decennia geleden nog was de Holstein de onbetwistbare

nummer 1 met een productie waar geen ander ras aan kon tippen. Gaandeweg werd terrein verloren door in de programma's te veel op exterieur te letten. De Holstein werd een echte showkoe die daardoor ernstige gebreken begon te vertonen.'

In de vakliteratuur stuitte Osmundson al eerder op die trend, zij het vaak tussen de regels door. Het zette hem aan het denken. Samen met een tiental veehouders besloot Osmundson, destijds werkzaam als inseminator, om gericht te zoeken naar de ideale rotatiekruising.

'De Holstein is voor velen een heilige koe, onaantastbaar'

'We zijn in 1997 begonnen met ruim twintig rassen, met voldoende productiepotentie. Gaandeweg vielen er rassen af. In het laatste stadium, zo'n vijf jaar later, ging er uiteindelijk ook een streep door de Brown Suisse en Normandy. De combinatie Holstein, Zweeds Rood en Montbéliarde kwam als beste uit de bus. De laatste bleek wel al een echte slowstarter.'

Hoewel de zoektocht complex was, moest de grootste moeilijkheid

Michael Osmundson met het kantoor team van Creative Genetics in Oakdale.

Foto's: Bert Hartman

nog komen: vasthouden aan het concept. 'De neiging was groot om bij enkele tegenvallers in het begin toch terug te grijpen naar het aloude bekende. Dan werkt het niet.'

Enkele deelnemers hielden bijvoorbeeld voor de zekerheid een deel van hun kudde nog zuiver Holstein. Al vlot gingen ze twijfelen, marchanderen en afhaken. Diegenen die doorpaktten zijn gaandeweg alleen nog maar meer overtuigd. En dat is niet vreemd voor diegenen die goed naar de cijfers kijken. ProCross-koeien scoren op alle facetten beter.'

Tussen de klanten van het eerste uur zitten ook veel Nederlandse emigranten, getuige namen als Bijlsma, Hoekstra en Prins. 'Nederlanders hebben hier naam gemaakt als melkveehouders, zoals in deze streek ook diverse Portugezen en Noren zich tot de top mogen rekenen', stelt Osmundson, wiens achternaam zelf een Noorse herkomst verradert.

Op basis van zijn praktijkervaring, kennis en overtuigingskracht, durfden uiteindelijk elf veehouders het aan om in 2002 voor de volle 100 procent voor ProCross te gaan, met een gezamenlijke veestapel van 15.000 koeien. 'Dat voelde in het begin als een zware last', herinnert Osmundson zich.

CREATIVE GENETICS-VEEHOUDERS

'Wat nou als het misgaat, dan kunnen we onze koffers wel pakken. In die periode rekende ik 's avonds alles nog maar eens door en concludeerde ik dat het moest kloppen. Gelukkig kreeg ik gelijk, want al die veehouders hadden hun lot in mijn handen gelegd. Twee ondernemers zijn inmiddels gepensioneerd. De rest is nog steeds aan het programma verbonden.'

Momenteel telt Creative Genetics zo'n vierhonderd klanten in de Verenigde Staten, terwijl ook veehouders in Mexico, Uruguay en diverse Europese landen het fokpro-

gramma hebben omarmd. Logisch, vindt Osmundson.

'Wie serieus naar de cijfers over de langere termijn kijkt, ziet de eindeloze reeks voordelen die deze rotatiekruising heeft. De zuivelwereld staart zich blind op volumecijfers. Die zijn belangrijk, maar voor een eerlijke vergelijking moet ook naar aspecten als vruchtbaarheid, gezondheid en levensduur worden gekeken.'

Minder kalversterfte, lagere dierenartskosten, een betere conditie, minder uitval, een langere productietijd. Osmundson blijft moeiteloos voordelen opsommen.

'De sleutel tot succes zit 'm in de ongerelateerde genen. Het stelt fokkers in staat om goede eigenschappen in te kruisen, waar de pure Holsteinfokker op een steeds smallere lijn balanceert. Door louter op productie te selecteren, komen ze steeds vaker bij dezelfde stieren uit. Terwijl ProCross het beste uit drie werelden bijeen brengt.'

Thomas Schenk: 'Sinds we aan rotatiekruising doen, zijn de dieren veel gezonder en vruchtbaarder.'

'De arbeidsbehoefte per koe is duidelijk afgenomen'

Melkveehouder Thomas Schenk in Nieuwe Niedorp wil prettig werken, zonder al te veel problemen in de stal. Sinds een jaar of acht wordt de veestapel ingekruist volgens het ProCross-programma. Naar volle tevredenheid.

'Eigenlijk is mijn vader Siem Jan er voorzichtiger mee begonnen', vertelt Thomas. 'Hij raakte geïnteresseerd tijdens een bedrijfsbezoek aan de Waiboerhoeve waar ze werkten met 100 procent Montbéliarde. De productie lag iets later, maar het waren wel heel gemakkelijke dieren. Dat stond mijn vader wel aan. Wij zijn het toen ook eens gaan proberen. Dat beviel goed en niet lang daarna hoorden we over ProCross en zijn we ook Scandinavisch Rood gaan inkruisen.'

Bij de keuze voor dat programma speelt de dagelijkse bedrijfsvoering een doorslaggevende rol. 'De arbeidsbehoefte per koe is duidelijk afgenomen', stelt Schenk.

'We melken 150 koeien en dat verloopt elke dag heel soepel. Zodoende kan ik 's ochtends na het voeren alle tijd aan andere taken besteden. Sinds we aan rotatiekruising doen, zijn de dieren veel gezonder en vruchtbaarder. Dat werkt echt veel lekkerder. En onderaan de streep levert dat ons ook betere bedrijfsresultaten op. Inmiddels geven de dieren zelfs een fractie meer melk. En dat op basis van relatief weinig krachtvoer en vooral veel gras.'

Schenk hoort van collega's geregeld sceptische geluiden. 'Alsof we met vleeskoeien aan de gang zouden gaan. Aanhangers van de pure Holstein zijn nu eenmaal moeilijk te overtuigen. Dat hoeft wat mij betreft trouwens ook niet. Elke ondernemer moet kiezen voor het vee dat het beste bij hem of haar past. Voor ons voldoet ProCross ruimschoots aan de verwachtingen.'